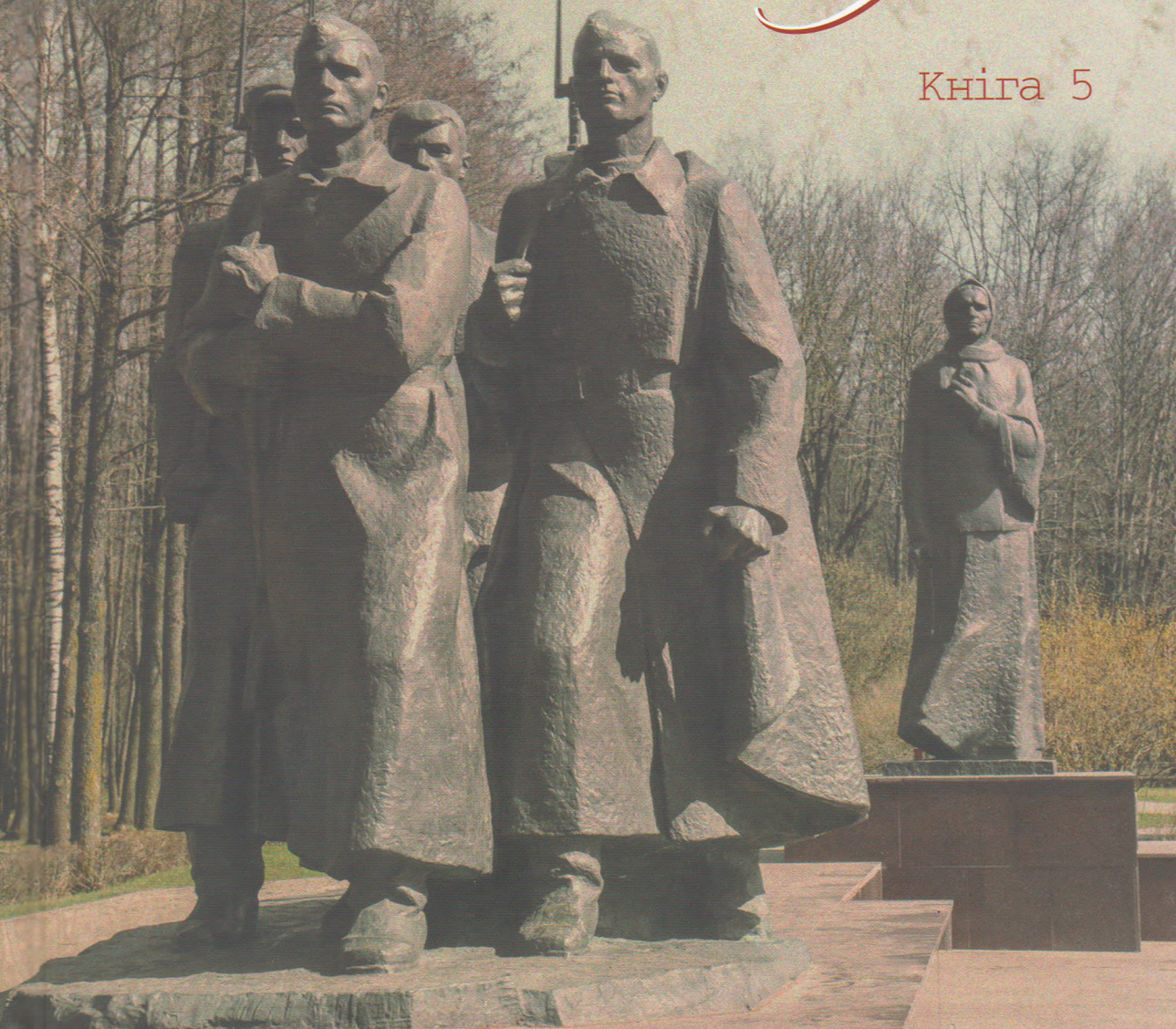

Народны летаніс Вялікай Айчыннай вайны:

*Успольнім
Усіх!*

Кніга 5

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут гісторыі

Народны летапіс Вялікай Айчыннай вайны:

*успомнім
усіх!*

Кніга 5

Стэнаграма першай афіцыйнай нарады і ўспаміны
ўдзельнікаў Мінскага падполля
(снежань 1954 – студзень 1955)

Мінск
«Беларуская навука»
2025

УДК 94(476)“1941/1945”(093.2)

ББК 63.3(4Бел)622

Н30

*Аўтар ідэі – акадэмік, доктар эканамічных навук,
прафесар У. Р. Гусакоў*

Складальнікі:

А. М. Літвін, А. А. Крыварот, В. М. Надгачаёў

Рэдакцыйная калегія:

А. А. Каваленя (гал. рэд.), В. Л. Лакіза (нам. гал. рэд.), А. М. Літвін (адк. рэд.),
П. А. Трубчык, У. В. Здановіч, А. А. Крыварот, А. І. Корсак, В. А. Космач, Э. С. Ярмусік

Выданне падрыхтавана ў рамках выканання Дзяржаўнай комплекснай праграмы навуковых даследаванняў на 2021–2025 гг. «Грамадства і гуманітарная бяспека беларускай дзяржавы» (навуковы кіраўнік – акадэмік НАН Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар А. А. Каваленя); падпраграмы № 1 «Гісторыя» (навуковы кіраўнік – кандыдат гістарычных навук, дацэнт В. Л. Лакіза); заданне 12.1.5 – «Ваенная гісторыя Беларусі як фактар забеспячэння гуманітарнай бяспекі беларускай дзяржавы» (кіраўнік задання – доктар гістарычных навук, прафесар А. М. Літвін).

Поўныя матэрыялы народнага летапісу Вялікай Айчыннай вайны захоўваюцца ў Цэнтры ваеннай гісторыі Беларусі Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

Народны летапіс Вялікай Айчыннай вайны: успомнім усіх! Кніга 5.
Н30 Стэнаграма першай афіцыйнай нарады і ўспаміны ўдзельнікаў Мінскага падполля (снежань 1954 – студзень 1955) / Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т гісторыі ; склад.: А. М. Літвін [і інш.]. – Мінск : Беларуская навука, 2025. – 383 с. : іл.

ISBN 978-985-08-3364-8.

Дадзеная кніга з’яўляецца пятай з цыкла кніг у межах ініцыяванай Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі Усебеларускай акцыі «Народны летапіс Вялікай Айчыннай вайны: успомнім усіх!».

У выданні прадстаўлены стэнаграма першай афіцыйнай нарады, якая адбылася ў снежні 1954 – студзені 1955 г. у Беларускам дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і ўспаміны ўдзельнікаў Мінскага падполля. Народа была арганізавана кіраўніцтвам музея і Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР. Матэрыялы друкуюцца з захаваннем асаблівасцей мовы арыгінала.

Разлічана на шырокае кола чытачоў.

УДК 94(476)“1941/1945”(093.2)

ББК 63.3(4Бел)622

ISBN 978-985-08-3364-8

© Інстытут гісторыі НАН Беларусі, 2025

© Афармленне. РУП «Выдавецкі дом
«Беларуская навука», 2025

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие (А. М. Литвин)	3
Протокол совещания участников коммунистического подполья в г. Минске	19
Стэнаграма нарады былых удзельнікаў камуністычнага падполля горада Мінска	21
<i>Выступлення 22 декабря 1954 г.</i>	22
Тов. Горячун М. С.	22
Тов. Хмелевский П. Н.	29
Тов. Снежков Е. В.	39
Тов. Сайчик В. И.	43
Выступление тов. Сайчика В. И. 15 января 1955 г.	46
<i>Выступлення 22 декабря 1954 г.</i>	51
Тов. Казак И. П.	51
Тов. Корпусенко А. А.	54
<i>Выступлення 23 декабря 1954 г.</i>	57
Тов. Тимчук И. М.	57
Воспоминания Тимчука Ивана Матвеевича (написанные автором в сентябре 1950 года) .	63
Тов. Савицкая Я. М.	92
Тов. Матюшко В. Ф.	99
Тов. Пруслина Х. М.	104
Тов. Майзлес Е. П.	108
Тов. Дементьев А. Н.	111
Тов. Барсук (Борсук) О. П.	130
<i>Выступлення 24 декабря 1954 г.</i>	133
Тов. Миткевич (Трифонова) Г. М.	133
Тов. Казаченок В. С.	138
Тов. Грико А. И.	144
Тов. Кудряков Д. Е.	147
Тов. Долголантьева М. Ф.	151
Тов. Осипова М. Б.	154
Тов. Сальникова Г. А.	168
Тов. Будаев И. Д.	170
Тов. Гофман Б. Б.	184
Тов. Шикавко В. К.	187
<i>Выступлення 14 января 1955 г.</i>	190
Тов. Недвецкая П. Д.	190
Тов. Рынкевич М. П.	194
Тов. Моисеенко Г. Ф.	198

Тов. Зарубин Т. А.	202
Тов. Фельдман Н. Л.	206
Тов. Третьяков В. Х.	211
Тов. Янулис А. К.	219
Тов. Сапун Г. П.	225
Тов. Калиновский А. В.	230
Выступления 15 января 1955 г.	241
Тов. Александрович Х. М.	241
Тов. Шелег С. И.	247
Тов. Иващенко И. И.	249
Тов. Езубчик А. А.	252
Тов. Цветкова Н. Т.	257
Письмовыя ўспаміны былых удзельнікаў камуністычнага падполля горада Мінска: дадатак да матэрыялаў нарады.	288
Тов. Бушмакин Г. И.	289
Тов. Вермейчик А. Ф.	291
Тов. Гилевский Н. Р.	318
Тов. Калашникова М. Ф.	321
Тов. Ляховский П. Р.	329
Тов. Ляховская П. А.	337
Тов. Ручан П. А.	341
Тов. Серова А. И.	345
Тов. Филимонов В. А.	347
Тов. Фамлюк И. И.	350
Тов. Саевич А. М.	353
Тов. Одинцов В. Н.	356
Тов. Одинцова А. П.	360
Боевые будни (Батурина М. П.)	362
Лісты мінскіх падпольшчыкаў пасля нарады 1954–1955 гг.	368
Письмо 16 минских подпольщиков в Президиум Центрального Комитета КПСС Первому секретарю ЦК КПСС Н. С. Хрущеву от 3 июня 1956 года.	369
Письмо Ляховского П. Р. в Институт партии при ЦК КПБ.	372

*Пры афармленні кнігі выкарыстаны фотаздымкі падпольшчыкаў
з адкрытых інтэрнэт-крыніц, архіва Інстытута гісторыі, Беларускага дзяржаўнага
музея Вялікай Айчыннай вайны*

*Пры афармленні вокладкі выкарыстаны фотаздымак В. А. Піваварчыка
з архіва Выдавецкага дома «Беларусь сёгодня»*

Навуковае выданне

НАРОДНЫ ЛЕТАПІС ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ: УСПОМНІМ УСІХ!

Кніга 5

Стэнаграма першай афіцыйнай нарады і ўспаміны ўдзельнікаў Мінскага падполля
(снежань 1954 – студзень 1955)

Складальнікі:

Літвін Аляксей Міхайловіч,
Крыварот Анатоль Аляксеевіч,
Надтачаеў Валерыі Мікалаевіч

Рэдактар *Т. В. Лапцёнак*
Мастацкі рэдактар *І. Т. Махнач*
Тэхнічны рэдактар *М. В. Савіцкая*
Камп'ютарная вёрстка *Н. І. Кашуба*

Падпісана да друку 08.12.2025. Фармат 70×100¹/₁₆. Папера афсетная. Друк афсетны.
Ум. друк. арк. 31,2. Ум.-выд. арк. 25,5. Тыраж 500 экз. Заказ 1258.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка
друкаваных выданняў № 1/18 ад 02.08.2013. Вул. Ф. Скарыны, 40, 220084, г. Мінск.

Адкрытае акцыянернае таварыства «Транстэкс». Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 2/37 ад 29.01.2014.
Вул. Чапаева, 5, 220034, г. Мінск

Смерть немцам оккупантам!

ВОИНСКОЕ

Орловская обл.
Ст. Унеза

С. Красновизги

Сатуновой Марии Ефимовне

Кому

Адрес отправления: Полевая почта 4488 с (указать номер полевой почты)

Сатунову В.М.
(Фамилия, имя, отчество)

4488 с

ISBN 978-985-08-3364-8

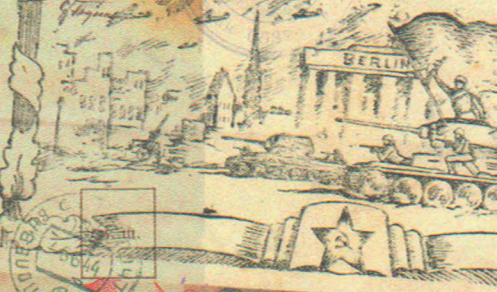

9 789850 833648

Майору
Ермилову Алексею Евграфовичу

Приказом Верховного Главнокомандующего Маршала Советского Союза товарища Сталина от 2 мая 1945 г. № 359 за овладение столицей германского империализма и очагом фашистской агрессии — всему личному составу, принимавшему участие в боях, объявлена благодарность.

Командир части
Толочинский (Иванов)

Верховный Главнокомандующий Маршал Советского Союза товарищ И. В. Сталин за отличные боевые действия в разгроме немецко-фашистских захватчиков всему личному составу нашей части, в том числе и вам, участнику боев, объявил благодарность:

1. За проявленную упорную оборону противника в районе Штраландера.
 2. За проявленную упорную оборону немцев на юго-восточной окраине Берлина и вторжение в пределы немецкой Силезии.
 3. За форсирование реки ОДЕР и проявленную упорную оборону немцев на западном берегу реки.
 4. За проявленную упорную и глубоко заселенную оборону немцев на реке Нельсе, а также за то, что ворвались с юга в столицу Германии — БЕРЛИН.
 5. За полное овладение столицей Германии городом БЕРЛИН — империализма и очагом немецкой агрессии.
 6. За овладение столицей Чехословакии — города ПРАГА.
- Поздравляю вас с получением благодарностей нашего великого вождя и полководца — товарища Сталина за победу над фашизмом.

На добрую и чистую
патриотическую
надежду Ленин от
нас в зимние праздники

Коллектив
пару слов
С уважением

Секретарь
/ Ермилов